

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

3-maxsus
son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 5/3 (5) – 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi huzuridagi Sudyalar oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarqand viloyat IIB Tibbiyot bo'limi psixologik xizmat boshlig'i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrda 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Юсупов Хуршид Муратжанович</i> ПЕРВЫЕ ШАГИ ДВУХСТОРОННЕГО СОТРУДНИЧЕСТВА САУДОВСКОЙ АРАВИИ С МОМЕНТА НЕЗАВИСИМОСТИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	9-13
<i>Najmiddinov Zafar Xoshimjonovich</i> O'RTA OSIYO FAQIHLARINING MUSANNIFAK ASARLARIGA TA'SIRI XUSUSIDA	14-19

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Madraimova Marxamat Raximberganovna</i> XORAZM VILOYATIDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISHNING OBYEKTIV ZARURLIGI VA AHAMIYATI	20-23
<i>Abdullaev Jamshid Obidovich</i> SUN'IY INTELLEKT — XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA SAMARADORLIKNI OSHIRISH VOSITASI SIFATIDA	24-30
<i>Абдуллаев Алтинбек Янгибаевич</i> ДОННИ ҚАЙТА ИШЛАШ КОРХОНАЛАРИДА МАҲСУЛОТ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ХАРАЖАТЛАРИ ҲИСОБИНИ ЮРИТИШ ВА ТАННАРХ КАЛКУЛЯЦИЯСИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	31-46
<i>Ziyadullayev Zuxriddin Ilxom o'g'li</i> TIJORAT BANKLARI TRANSFORMATSIYASI BORASIDA NAZARIY VA HUQUQIY ASOSLAR	47-51
<i>Alimova Saboxat Gaziyevena, Erkinova Sevinch</i> YASHIL IQTISODIYOT VA ATROF MUHIT MUAMMOLARI	52-56
<i>Zokirova Gavxar</i> GLOBAL PENSIYA TIZIMLARI BARQARORLIGI VA YETARLILIGI TAHLILI	57-66

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Tursunkulova Shaxnoza Tuychiyevna, Muxtorov Muxsin Jabborovich</i> TASAVVUFDA INSON MA'NAVIY KAMOLOTI MASALASI	67-73
<i>O'rinboyev Davlatjon Bahtiyorovich</i> IJTIMOIY FALSAFADA STRATEGEMALARNING O'RNI VA AHAMIYATI	74-79
<i>Alimov Mansur Narboyevich</i> PEDAGOGIYALARNING MA'NAVIY-AXLOQIY VA KASBIY RIVOJLANTIRISHDA AJDODLAR MA'NAVIY MEROSINING O'RNI. ("SILSILAT UL-ORIFIYN VA TAZKIRATU-S-SIDDIQIYN" ASARI MISOLIDA)	80-87
<i>To'xtasinov Shukurjon Shavkatjon o'g'li</i> MILLIY BIRLIK VA SIYOSIY HOKIMIYATGA DOIR JADIDLAR QARASHLARINING IJTIMOIIY- FALSAFIY AHAMIYATI	88-95
<i>Nurmatova Umida Jalolidinovna</i> AN'ANAVIY O'QISHNING GNOSEOLOGIK JIHATLARI	96-101

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Abdullaeva Charos Baxramovna</i> ZAMONAVIY LINGVISTIKADA REKLAMA DISKURSI TUSHUNCHASI	102-105
<i>Umarqulova Munira Zohidjon qizi</i> ILMIY-FANTASTIK ADABIYOT: JANRNING SHAKLLANISHI, RIVOJLANISHI VA POETIK CHEGARALARI	106-119
<i>Xaydarova Gavhar Abdukadirovna</i> ZAMONAVIY LINGVISTIK MADANIYAT KONTEKSTIDA "SPORT DISKURSI" TUSHUNCHASINING NAMOYON BO'LISHI	120-124
<i>Mirzarahimov Bahodir Shavkat o'g'li</i> "XALQ SO'ZI" GAZETASINING MATNLARINI DAVR BO'YICHA TASNIFLASH BOSQICHLARI	125-129
<i>Boboqulova Nilufar Xayrullo qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA SHOULDER/YELKA, ELBOW/TIRSAK HAMDA WRIST/BILAK SOMATIK KOMPONENTLI MAQOLLARNING KONSEPTUAL TAHLILI	130-137
<i>Yangiboyeva Feruza Ortiq qizi</i> TIPS FOR TEACHING ENGLISH: STRATEGIES FOR EFFECTIVE LANGUAGE LEARNING	138-145
<i>Ибодуллаева Гавхар Уринбаевна</i> ОБУЧЕНИЕ ШКОЛЬНИКОВ К НАЧАЛЬНОМУ УРОВНЮ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В СРЕДНЕ- ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ШКОЛАХ В УСЛОВИЯХ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЕ	146-151
<i>Kuvvatov Raxmatulla Hikmatillayevich</i> SAN'ATGA OID AFORIZMLARNING LINGVOKULTUROLOGIK TAHLILI.....	152-156
<i>Ibodullayeva Gulshod Urinovna</i> CHET TILLARINI O'RGANISHDA IMMERSIV O'QITISH USLUBLARI –SAMARALI YO'NALISH, YONDASHUVLAR VA XULOSALAR.....	157-160
<i>Habibullayeva Gulsanam Inomjon qizi</i> INNOVATIVE METHODS OF TEACHING READING (FOR PRE INTERMEDIATE LEVELS)	161-165
<i>Berdimurotova Sevara Maxmudovna</i> TILSHUNOSLIKDA TERMINOLOGIYANING XUSUSIYATLARI.....	166-169

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Kuchimova Shaxlo</i> VASIYATNOMANING OG'ZAKI SHAKLI VA UNI TUZISHDA ZAMONAVIY AXBOROT TEKNOLOGIYA VOSITALARIDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	170-176
<i>Jumanazarov Faxriddin Erkinovich</i> KONTRAFAKT MAHSULOTLARNI ANIQLASH VA ULARNING MUOMALASIGA QARSHI KURASHISH MUAMMOLARI	177-183
<i>Курбанова Эльмира Асадовна</i> ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ОВД С ГОСУДАРСТВЕННЫМИ И ИНЫМИ ОРГАНИЗАЦИЯМИ ПО ПРОФИЛАКТИКЕ БЕЗНАДЗОРНОСТИ И ПРАВОНАРУШЕНИЙ СРЕДИ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	184-190

<i>Raxmatullayev Xurshidjon Shukurilla o'g'li</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QONUNCHILIGIDA KRIPTO-AKTIV VA U BILAN BOG'LIQ BO'LGAN AYRIM MUAMMOLAR.....	191-195
<i>Aldamuratova Amangul Uralbayevna</i> FUQAROLIK PROTSESSIDA AJRIMLAR TUSHUNCHASI VA TURLARI	196-200
<i>Xakimov Jahongir Olimjon o'g'li</i> KIBERFIRIBGARLIK VA KIBERKORRUPSIYA – RAQAMLI DUNYODAGI MURAKKAB JINOYATLAR.....	201-208
<i>Ergashev Qaxramon Zokirjonovich</i> KORRUPSIYAVIY JINOYATLARGA QARSHI KURASHISHNING IJTIMOY ZARURATI.....	209-219
<i>Normatov Isomiddin Dustqul o'g'li</i> XUFIYONA IQTISODIYOTGA QARSHI KURASHISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	220-224
<i>Пулатов Темураббек Гайратжон угли</i> ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ ПРИМЕНЕНИЯ ТЕХНОЛОГИЙ КИС В СЕКТОРЕ ФИНАНСОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ	225-231
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Yaqubov Fazliddin Muxitdinovich</i> JISMONIY TARBIYA VA SPORT MUTAXASSISLARINING ILMIY-TADQIQOTCHILIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHDA FANLARARO INTEGRATSIYA	232-236
<i>Sharipova Farida Salimdjanoyn, Qo'ng'irotova Anorxol</i> TIBBIYOT OLIYGOHLARIDA "TIBBIY BIOLOGIYA" HAMDA "UMUMIY GENETIKA" FANLARINI O'QITISHDA INTERFAOL METODLAR SAMARADORLIGI	237-241
<i>Собирова Гулибарно Зайнутдин кизи</i> МЕТОДИКА ИНТЕРАКТИВНОГО ОБУЧЕНИЯ В РАЗВИТИИ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА	242-252
<i>Salayev Donyor Baxtiyarovich</i> ZAMONAVIY JISMONIY TAYYORGARLIKNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI.....	253-259
<i>Turdimuratov Dilmurad Yuldashevich</i> OLIY TA'LIM MUASSASASIDA BOKS MURABBIYLARINI KASBGA YO'NALTIRISH TIZIMINING XUSUSIYATLARI	260-266
<i>Hakimova Nargiza Uralovna</i> YOSH KURASHCHI QIZLARDA MUVOZANAT QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISHDA RAQS VA HARAKATLI O'YINLARDAN FOYDALANISH TEXNOLOGIYASI	267-273
<i>Otepbergenov Jetkerbay Sakbergenovich</i> MODULLI TA'LIM SHAROITIDA TALABALARNI INTELLEKTUAL RIVOJLANTIRISHGA UNDASH MUAMMOSI	274-279

Received: 10 April 2025

Accepted: 15 April 2025

Published: 28 April 2025

Article / Original Paper

KONTRAFAKT MAHSULOTLARNI ANIQLASH VA ULARNING MUOMALASIGA QARSHI KURASHISH MUAMMOLARI

Jumanazarov Faxriddin Erkinovich

Huquqni muhofaza qilish Akademiyasi magistraturasi

“Tergov faoliyati” mutaxassisligi tinglovchisi

E-mail: fahriddinj03@gmail.com

Tel: +998 98 577 44 47

Annotatsiya. Ushbu maqolada davlat organlari va jamoatchilik tomonidan kontrafakt mahsulotlarga qarshi kurashish jarayonidagi muammolar, shuningdek intellektual mulk huquqlarini himoya qilish, qalbaki mahsulotlar aylanmasiga qarshi kurashni kuchaytirish, tovar belgilarini himoya qilishning huquqiy va iqtisodiy asoslarini belgilash masalalari yoritilgan.

Kalit soʻzlar: kontrafakt, mahsulot, bojxona nazorati, tovar belgisi, mutlaq huquq, sertifikatlash, vizual tekshirish, markirovka, tovar savdosi, brend.

PROBLEMS OF IDENTIFYING CONTRAFACTIVE PRODUCTS AND COMBATING THEIR CIRCULATION

Jumanazarov Fakhriddin Erkinovich

Master's student of the Academy of Law

Enforcement "Investigative Activities"

Abstract. This article highlights the problems in the process of combating counterfeit products by state bodies and the public, as well as issues of protecting intellectual property rights, strengthening the fight against the circulation of counterfeit products, and defining the legal and economic basis for the protection of trademarks.

Key words: counterfeit, product, customs control, trademark, exclusive right, certification, visual inspection, marking, trade in goods, brand.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SP1342V5SI3Y2025N25>

Kirish. “Bizning yurtimizdan etishib chiqqan, Gʻarbda “Avisenna” degan nom bilan shuhrat qozongan buyuk alloma Ibn Sino bobomiz oʻrta asrlardayoq “Kimki uzoq va sogʻlom hayot kechirishni istasa, avvalo, ovqatning sifati va miqdoriga eʼtibor qaratsin”, deb taʼkidlaganlar”[1] Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti SH.M.Mirziyoev.

Soʻnggi yillarda kontrafakt tovarlar turlari birmuncha koʻpaydi. “Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkilotining maʼlumotiga qaraganda, kontrafakt tovarlarning xalqaro savdodagi qiymati 200 mlrd. AQSh dollaridan ortib ketgan”[6]. Kontrafakt tovarlar odatda sifatsiz boʻlib, isteʼmolchilarning sogʻligʻi va xavfsizligiga xavf tugʻdirishi mumkin.

Kontrafakt mahsulotlar, birinchi navbatda, odamlar hayoti va sog'lig'iga tahdid soladi, biznes va byudjet daromadlarini yo'qotadi, aholining davlat va tovar ishlab chiqaruvchilarga bo'lgan ishonchini susaytiradi. Dunyo miqyosida qalbaki mahsulotlar ishlab chiqarish natijasida yetkazilgan zarar ko'lamiga katta baholanmoqda, shuningdek, qalbaki mahsulotlardan foydalanishdan aziyat chekayotgan odamlar soni ortib bormoqda.

Kontrafakt tovarlar kontrabandasi oqibatlarini barchaga xususan, davlat, korxona va jamiyat faoliyatiga bojxona va soliq tushumlari, tijorat daromadlari va ish o'rinlaridan mahrum qilish orqali salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Qalbaki mahsulotlar yashirin savdosining rivojlanishi natijasida jahon iqtisodiyotida katta bo'shliq yaratadi, bu esa hukumatga davlat g'aznasiga to'planishi zarur bo'lgan daromadlardan mahrum qiladi va soliq to'lovchilarni yuqori yukni ko'tarishga majbur qiladi.

Kontrafakt faoliyat, shuningdek, davlat organlarining qalbaki mahsulotlarni aniqlash, ushbu faoliyatga oid murakkab sxemalar va tarmoqlarga qarshi kurashish maqsadida davlat mablag'larini sarflanishiga olib keladi.

Kontrafakt mahsulotlar nafaqat tadbirkorlarning iqtisodiy faoliyatiga, balki jamiyat manfaatlariga ham xavf tug'diruvchi jiddiy muammoga aylanib bormoqda.

Metodologiya. Ushbu maqolani tayyorlashda IMRAD usulidan foydalanildi. Bunda, tegishli sohadagi xorijiy va mahalliy olimlarning fikri o'rganildi, muhokama qilindi va taqqoslandi. Shuningdek, tahlilda muallifning subyektiv fikrlari ham katta o'rin egallaydi.

Asosiy qism (natija va muhokama). "Tashqi savdoni, tashqi iqtisodiy hamkorlikni rivojlantirish, shuningdek, bojxona siyosatining asosiy yo'nalishlarini amalga oshirish davlatlararo munosabatlar uchun ustuvor ahamiyat kasb etib, ko'p jihatdan har bir davlatning shakllanish darajasini belgilaydi"[2].

Tovarlarni qalbakilashtirishning bir necha turlari mavjud, shundan kiyim-kechak, poyabzal, elektronika va boshqalar kabi taniqli brendlarga oid mahsulotlarni soxtalashtirish, shuningdek intellektual mulk sohasida kitoblar, musiqa, filmlar va boshqa mualliflik asarlari soxtalashtirishlar ham keng tarqalgan. Ushbu holatlar mualliflar va huquq egalari zarar etkazadi, shuningdek, ularning intellektual mulk huquqlarini buzadi.

Kontrafakt mahsulotni "yaratish"ning eng keng tarqalgan usuli, unga boshqa shaxsga tegishli bo'lgan tovar belgisi yoki u bilan adashtirib yuborish darajasida o'xshash belgi qo'yishdir. Bu holda qoidabuzar tovar belgisining huquq egasi bilan litsenziya shartnomasini tuzmaydi va shunchaki huquqiy himoyaga ega bo'lgan belgidan foydalanishning qonuniy huquqini o'g'irlaydi.

Bizning fikrimizcha, kontrafakt mahsulot deganda tovar belgilarini soxtalashtirish va ro'yxatdan o'tkazilgan tovar belgilari egalarining ushbu tovar belgilaridan foydalanishga bo'lgan mutlaq huquqlarini buzgan holda ishlab chiqarilgan mahsulotni tushunish lozim.

Bugungi kunda "kontrafakt tovarlarning bir ko'rinishi bo'lgan intellektual mulk sohasidagi tovarlarning qalbakilashtirish shakllari quyidagilarda namoyon bo'ladi ya'ni tovar belgisidan yoki firma nomidan foydalanishda bunda biror-bir detalni o'zgartirish orqali:

- 1) harflar registridagi farq (masalan, Microsoft — MicroSoft);
- 2) brend nomidagi bir-ikki harf farqi (Microsoft -Macrosoft);
- 3) nomda faoliyat turini ko'rsatish (Microsoft -dasturiy ta'minot)"[3].

Intellektual mulk ob'ektlariga bo'lgan huquqlarni himoya qilish usullaridan biri tovarning o'ziga xos belgilarini o'rganib, kontrafakt tovarlarni aniqlash xisoblanadi. Xususan,

bunday belgilarga soʻzlar, jumladan, atoqli otlar, dizayn harflar, raqamlar, tovushlar, uch oʻlchamli konfigurasiyalar, jumladan, shakllar ranglar va boshqalar kiradi.

Kontrafakt mahsulotlar kelib chiqishining ikkita manbai mavjud: import tovar sifatida bojxona chegarasidan olib kirish va mahalliy ishlab chiqarish natijasida vujudga keladi.

Kontrafakt tovarlarning tarqalishi global muammo boʻlib, uning bir qator sabablari bor:

“Birinchidan, buning asosiy sabablaridan biri qalbaki mahsulotlarni noqonuniy ishlab chiqarish va sotish orqali olinadigan yuqori foyda hisoblanadi. Kontrafakt tovarlar koʻpincha past narxlarda sotiladi, bu esa xaridorlarni oʻziga jalb qiladi, lekin shu bilan birga asl brendlarga va umuman iqtisodiyotga jiddiy zarar etkazadi.

Ikkinchidan, samarali nazorat va jazo choralarining yoʻqligi ham kontrafaktning tarqalishiga sabab boʻlmoqda. Koʻpgina mamlakatlarda nazorat tizimi zaif va qoidabuzarlar uchun yengil jazolar mavjud boʻlib, bu ularga noqonuniy biznes bilan toʻsiqsiz shugʻullanish imkonini beradi.

Uchinchidan, arzon tovarlarga boʻlgan talab ham kontrafaktning tarqalishiga muhim sabab boʻladi. Xaridorlar pulni tejashga intilib, sogʻliq va xavfsizlik uchun potensial xavflarga qaramay, soxta narsalarni sotib olishga tayyor. Ushbu omillarning barchasi birgalikda kontrafaktning tarqalishi uchun qulay muhit yaratadi va uning oldini olish boʻyicha shoshilinch choralar koʻrishni talab qiladi”[4].

Xorijiy mamlakatlar qonunchiligi va amaliyotini qiyosiy oʻrganish natijasida bojxona organlari tomonidan kontrafakt noqonuniy mahsulotlar tarqalishiga qarshi kurashish samaradorligini oshirish, intellektual mulk huquqlarini himoya qilish va tovarlarning zamonaviylashgan bozorini shakllantirish boʻyicha tavsiyalar ishlab chiqilmoqda.

Kontrafakt tovarlar kontrabandasini aniqlash — bu taniqli brendlar yoki asl mahsulotlarga taqlid qilish orqali noqonuniy ishlab chiqarilishi yoki sotilishi mumkin boʻlgan qalbaki yoki soxtalashtirilgan tovarlarni aniqlash jarayonidir. Kontrafaktni aniqlash tovarlarning fizik xususiyatlarini tahlil qilish va taqqoslash, shuningdek, ularning markirovkasi, qadoqlanishi va sertifikatlanishini tekshirishni oʻz ichiga oladi.

Bojxona chegarasi orqali olib kirilgan yoki mahalliy ishlab chiqaruvchi tomonidan ishlab chiqarilib bozorga kiritilgan soxta tovarlarni isteʼmolchilar tomonidan asl tovarini farqlab olish mumkin boʻlgan bir qator usullarni misol keltirishimiz mumkin:

- Mahsulotni sotayotgan ishlab chiqaruvchining dileri boʻlganligi uning haqiqiy ekanligiga ishonchni orttiradi.

- Mahsulotning tashqi koʻrinishi, yozuvlari va oʻramida nuqsonlarning mavjudligi oʻz-oʻzidan xaridorda shubha uygʻotishi mumkin.

- Koʻp tovarlar markirovka qilinadi, shuning uchun ushbu markirovkani oʻqishni bilgan mutaxassis uning haqiqiy ekanligini aniqlay oladi.

- Respublikamizda ayrim isteʼmol tovarlarining oʻzbek tilida markirovka qilinishi majburiy etib belgilangan, tasdiqlangan roʻyxatda oziq-ovqat mahsulotlari, tamaki mahsulotlari va alkogolli ichimliklar, maishiy texnika, parfyumeriya mahsulotlari, oʻsimliklar uchun preparatlar, sanitariya-gigiena uchun moʻljallangan tovarlarni uchratish mumkin. Unda mavjud maʼlumotlarni tahlil qilish orqali maqsadga erishish mumkin.

- Tovar bahosining arzon-qimmatligi ham, biz mazkur tovarning haqiqiy qiymatini bilgan taqdirimizda, qalbaki tovarni aniqlashda muhim rol oʻynaydi.

Bundan tashqari, iste'molga taqdim etilgan tovarning muvofiqlik sertifikatini, kafolat taloni kabilardan ham foydalanib aniqlasa bo'ladi.

Yuqoridagilarga asosan kontrafakt tovarlarni aniqlashning bir necha usullar orqali masalan tovarlarni vizual tekshirish usuli – asl tovarlar bilan kontrafakt mahsulotni o'zaro solishtirib uning vizual farqlarini topish;

- tovarlarni kimyoviy analiz qilish usuli – tadqiqot uchun olingan kontrafakt tovarni tarkibini o'rganish orqali zararli moddalar va materiallar tahlillarini olib borish, ularda sifatsiz yoki xavfli moddalar mavjudligini aniqlash;

- tovarlarning texnik ko'rsatkichlari va funksiyani tekshirish usuli – namuna sifatida olingan kontrafakt tovari ustida amallar bajarib uning ishlash bo'yicha funksiyalari va texnik parametrlarini o'rganish orqali aniqlash mumkin bo'ladi.

“Kontrafakt tovarlar savdosi va ularni bojxona chegaralari orqali tashish xalqaro jinoiy guruhlar biznesining tarkibiy qismi va davlat hokimiyati organlarida korrupsiyani kuchaytiruvchi omil hisoblanadi. Shu bilan birga, bunday mahsulotlarni import qilish moliyaviy va iqtisodiy xavflar bilan bir qatorda bir qator boshqa muhim xavflarni ham keltirib chiqaradi ya'ni inson hayoti va sog'lig'i uchun xavf, salbiy ekologik oqibatlar va boshqalar”[5].

Jahon iqtisodiyoti va xalqaro savdo sharoitida kontrafaktga qarshi kurash tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda, chunki soxtalashtirish tovar ishlab chiqaruvchilar faoliyatiga jiddiy zarar etkazadi, intellektual mulk huquqlarini buzadi va brendlar obro'siga putur etkazadi. Kontrafaktga qarshi samarali kurashish uchun maxsus usullar va texnologiyalarni rivojlantirish, xodimlarni o'qitish, asl mahsulotlar va brendlarning huquqiy himoyasini kuchaytirish zarur.

Tadqiqot mavzusini o'rganish natijasida bojxona chegarasi orqali kontrafakt tovarlar kontrabandasini fosh qilish va qarshi kurashish yuzasidan quyidagi muammolar aniqlandi:

- Kontrafakt tovarlarning ko'lamini (soxta tovarlarning aniq miqdori, qaerda va kimlar tomonidan ishlab chiqarilganligi va boshqa holatlar) obyektiv baholash imkoniyati yo'qligi;

- Ushbu sohada har qanday darajada ittifoq, milliy, tarmoq, mintaqaviy miqyosda markazlashgan aniqlash usullarining yo'qligi ya'ni ma'lumot almashish uchun markazlashtirilgan tizimning mavjud emasligi;

- Kontrafakt mahsulotlarning markirovkalangan ko'rinishda namoyon bo'lish imkoniyatini aniqlash qoidalari ishlab chiqilmaganligi;

- Kontrafakt mahsulotlar aylanmasining oldini olish va unga qarshi kurashishni ta'minlaydigan tizimli sohalashgan malakali kadrlarning etishmasligi;

- Kontrafakt mahsulotlar aylanmasining oldini olish va unga qarshi kurashish jarayonida aholining asl tovardan kontrafakt tovarni ajrata olmaslik bilan bog'liq bo'lgan muammolar;

- Tovar belgilarini qonuniy qo'llash masalalari bo'yicha ishlab chiqaruvchilarning ham, iste'molchilarning ham huquqlarini himoya qiluvchi jamlangan axborot bazasining yaxshi rivojlanmaganligi;

- Aybdor shaxslarni javobgarlikka tortish maqsadida tergovni boshlash uchun zarur bo'lgan yetarlicha murakkab shart-sharoitlar mavjudligi, tovarni sotuvchi yoki bojxona chegarasidan olib o'tuvchi shaxslar mavjud lekin bevosita ishlab chiqaruvchilarni topish, aynan uyushgan guruh yoki jinoiy uyushma a'zolarining javobgarligini aniqlash;

- Ashyoviy dalillarni saqlash muammosi, xususan tez buzuluvchan oziq ovqat tovarlari yoki xavfli tovarlarni vaqtincha saqlash. Muhim jihati shundaki, huquq egalaridan sud muhokamasi yakuniga qadar ashyoviy dalillarni to'liq hajmda saqlash talab etiladi.

Ta'kidlash joizki, ayrim xorijiy davlatlar tovar savdosi tarmoqlarida kontrafakt mahsulotlar umumiy mahsulot aylanmasida eng katta ulushni egallaydi. Bunday tarmoqlarga quyidagilarni kiritish mumkin: yengil sanoat (noqonuniy mahsulotlarning 50-60% uzoq xorij mamlakatlaridan olib kiriladi); avtomobil bozori (noqonuniy ishlab chiqarish va aylanmaning 20-30%); yoqilg'i bozori (sifatli yoqilg'ini ruxsatsiz yig'ish va past sifatli yoqilg'iga qayta ishlash mamlakat bo'yicha noqonuniy yoqilg'i hajmining 10 million tonnani tashkil etishiga olib keldi, bu umumiy aylanmaning 30%); tamaki va alkogolli mahsulotlar bozori (bojxona chegarasi orqali noqonuniy olib o'tilgan alkogolli mahsulotlar va tamaki mahsulotlarining tashkil etdi) va boshqalar.

Shu o'rinda kontrafakt mahsulotlarni aniqlash va ularning muomalasiga qarshi kurashish sohasida bir qator xorijiy mamlakatlar tajribasini ko'rib chiqish lozim bo'ladi, xususan, Evropa Ittifoqi davlatlari iqtisodiyoti miqiyosida kontrafakt tovarlar aylanmasiga qarshi kurashish hamda uni fosh qilish maqsadida intellektual mulk huquqlarini (IPRS) himoya qilish uchun "Soxtalashtirish va qaroqchilikka qarshi kurashish tizimi (COPIS)" dasturi joriy qilingan.

COPIS (Anti-Counterfeit and Anti-Piration System) – bu barcha bojxona chegaralarida bojxona nazorati uchun davlatlararo o'zaro axborot almashish tizimi hisoblanadi hamda Evropa Ittifoqining tashqi chegarasida intellektual mulk huquqini amalga oshirish bilan bog'liq faoliyatni amalga oshiradi.

COPIS tizimining maqsadi quyidagilardan iborat: muayyan tovarlarning intellektual mulk huquqini himoya qiluvchi barcha a'zo davlatlarning "Harakatlar to'g'risidagi arizalari"ni (APA) yagona markazlashgan bazasida saqlash va boshqarish; ushbu APA bilan bog'liq kontrafakt tovarlar aniqlanganda CO tomonidan amalga oshiriladigan barcha huquqbuzarliklarni o'z ichiga olgan harakatlar hamda chegara hududida huquqbuzarliklarni aniqlash va ularga chora ko'rish jarayonini soddalashtirishlar kiradi.

Huquq egalar ma'lumotlarni milliy bojxona idoralari orqali kiritadi, COPIS esa bu ma'lumotlarni markaziy bazada birlashtiradi.

Kontrafakt tovarlar kontrabandasiga qarshi kurashishning eng samarali usuli aholining arzon va sifatli kontrafakt tovarlarning zararini anglab etishi hamda soxta mahsulotdan aslini ajrata olish madaniyatini shakllantirishdan iboratdir, bu sohada bir qator samarali ishlar olib borilgan.

Xususan, Germaniyaning Zolingen shahrida taniqli nemis sanoat dizayneri, professor Rido Busse tomonidan "Plagiarius" ("ko'chirmachi", "o'g'ri") nomli ilk bora qalbakilashtirilgan tovarlar muzeyi tashkil etildi.

Bizning fikrimizcha ushbu muzeyning tashkil qilishdan maqsad insonlarning qalbaki tovarlarga, kontrafaktga qarshi kurash va asl tovardan qalbakisidan ajrata olish xususiyatini shakllantirishdan iborat bo'lgan.

"Muzeyni tashkil etishdan asosiy maqsadlardan biri intellektual mulk huquqi bo'yicha ijodkor va innovatorlarga yordam va maslahatlar berish bo'lgan bo'lsa, o'tgan davr davomida shunday harakatlar natijasida Germaniyada jamoat o'rtasida bu muammoga nisbatan

munosabat shakllantirildi hamda dizayner va tadbirkor shaxslarga intellektual mulk huquqining mohiyati ochib berildi"[7].

Xulosa va taklif. Kontrafakt mahsulotlar kontrabandasiga qarshi kurashning asosiy muammolari biri aynan jinoyat qonunchilikda "kontrafakt mahsulot" va "kontrafakt tovarlar kontrabandasi" tushunchalari qonunchilik darajasida mustahkamlanmagan. Shuningdek, kontrafakt mahsulotlar realizatsiya bilan bog'liq bo'lgan qilmishlar yuzasidan to'g'ridan to'g'ri javobgarlik belgilanmagan.

Yuqoridagilarga asosan kontrafakt mahsulotlarni aniqlash va ularning muomalasiga qarshi kurashish yuzasidan vujudga kelayotgan ayrim muammolarni yechimi yuzasidan quyidagi tavsiya va takliflarimizni bildiramiz:

- O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining VIII-bo'limiga ushbu "kontrafakt mahsulot" va "kontrafakt tovarlar kontrabandasi" tushunchalarini kiritish;

- O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksi va Jinoyat kodeksiga kontrafakt mahsulotlar bilan bog'liq qilmishlari yuzasidan javobgarlikni belgilash uchun alohida norma kiritish;

- Tovar belgisi (brend) egalari va huquq egalari huquqni muhofaza qilish organlari bilan faol hamkorligini yo'lga qo'yib, elektron axborot almashish tizimini joriy qilish orqali ularga shubhali holatlar haqida ma'lumot berib, ishlarni tergov qilish jarayoniga yordam berishiga erishish mumkin;

- Aholining kontrafakt tovarlarning zarari va qalbaki tovarlarni sotib olishning huquqiy oqibatlari to'g'risida xabardorligini oshirishga qaratilgan axborot-huquqiy targ'ibotlarni o'tkazish zarur. Bu ommaviy axborot vositalari, ijtimoiy tarmoqlar va ma'rifiy tadbirlar orqali amalga oshirilishi mumkin;

- Mahsulotlarni bozor orqali tarqatishda, ularni sotib olishda haqiqiylikni belgilovchi QR kodlar, gologrammalarni va raqamli sertifikatlar joriy qilish bu orqali markirovkalash va kuzatish tizimlari tovarlarning ishonchli va aniq identifikatsiyasini ta'minlaydi hamda foydalanuvchilar mahsulotning haqiqiylikni tekshirish uchun mobil ilovalar yaratish.

Bojxona chegarasi orqali harakatlanadigan kontrafakt mahsulotlarga qarshi kurash muammosi zudlik bilan innovatsion yechimlarni, ayniqsa, bojxona chegaralarida bojxona nazoratini takomillashtirishni talab qiladi. "Xususan, AQSh yoki Evropa Ittifoqining tajribasidan kelib chiqib, bojxona reyestrini onlayn ishlaydigan ma'lumotlar bazasiga ham aylantirish ham nazoratni kuchaytiradi, ham ushbu yo'nalishda olib borilayotgan ishlar sifatini oshiradi"[8]. Bundan tashqari, ushbu muammoni hal qilish uchun bojxona va chegara nazoratining texnologik shaklini kuchaytirish hamda mahsulotning ishlab chiqaruvchidan iste'molchigacha bo'lgan yo'lini kuzatish tizimlarini yaratishdir. Ushbu muammolarning yechimining bir turi sifatida tovarlarni markirovkalash vositalari va usullarini takomillashtirish lozim bo'ladi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёев "Озиқ-овқат хавфсизлиги бўйича халқаро конференция иштирокчилариг" сўзлаган нутқи 2023 йил <https://president.uz/uz/lists/view/6645>.

2. Таможенный контроль: учеб. пособие для студентов вузов/ С.Н. Ревина, П.А. Паулов, Д.В. Борякин. – Самара: Изд-во Самар. гос. экон. ун-та, 2018. (дата обращения 07.02.2020). – С. 93.
3. Солдатова Л. Виды контрафакта и ответственность за его продажу [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://63.мвд.рф/news/item/18486308> (дата обращения: 08.04.2021).
4. Е.А.Ботарева, П.А.Паулов Проблемы борьбы с незаконным оборотом контрафактной продукции Россия, г. Самара. – С. 104-106.
5. The Green Customs Guide to Multilateral Environmental Agreements The Green Customs Initiative (2008). United Nations Environment Programme. Available at: <http://wedocs.unep.org/handle/20.500.11822/8771>.
6. С.Х.Шомирзаев. Контрафакт товарлар: жиноятга шерик бўлманг. Ҳуқуқ ва бурч. №06/2015. – 36-37 б.
7. С.Х.Шомирзаев. Контрафакт – “усти ялтироқ, ичи қалтироқ”: Золингендаги қалбаки маҳсулотлар музейи, “Диёнат” газетаси-2013.
8. С.Х.Шомирзаев. Интеллектуал мулк объектлари божхона органлари томонидан ҳам ҳимоя қилинадими. Ҳуқуқ ва бурч. №11/2018. — 56-59 б.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/3 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).